

Rafał Budzisz

doktor nauk prawnych, Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki
ORCID: 0000-0002-0836-3899

Realizacja zadań gminy z zakresu zieleni gminnej i zadrzewień ze środków funduszu sołeckiego

Słowa kluczowe: fundusz sołecki, zieleni gminna i zadrzewienia, samorząd gminny, zadania własne gminy, zrównoważony rozwój

1. Wprowadzenie

Ochrona środowiska stanowi jedno z podstawowych zadań władz publicznych, wynikające z art. 5 Konstytucji RP¹, zgodnie z którym Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju². Elementem ochrony środowiska jest ochrona przyrody realizowana między innymi poprzez zakładanie i utrzymywanie w należytym stanie terenów zielonych i zadrzewień³. Na poziomie lokalnym kluczową rolę w realizacji tych zadań odgrywają gminy jako podstawowe jednostki samorządu terytorialnego. Co warto podkreślić, problematyka zieleni i zadrzewień przestaje być zagadnieniem charakterystycznym tylko dla obszarów zurbanizowanych, ale zaczyna pełnić ważną funkcję także na terenach wiejskich. Jednym z instrumentów umożliwiających realizację zadań publicznych przy bezpośrednim udziale mieszkańców jest fundusz sołecki. Instytucja ta stanowi szczególną formę decentralizacji wykonywania zadań publicznych oraz mechanizm partycypacji społecznej. Zapewnia też mieszkańcom możliwość kształtowania działań gminy w obrębie zieleni i zadrzewień.

2. Zadania gminy w zakresie zieleni gminnej i zadrzewień

Zgodnie z przepisami art. 166 Konstytucji oraz art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym⁴ zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.

¹ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.).

² Zob. P. Tuleja [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radziejewicz, P. Tuleja, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2023, art. 5.

³ Por. B. Rakoczy, *Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska* [w:] B. Rakoczy, *Ochrona środowiska w praktyce gminy*, LEX 2020 i powołana tam literatura.

⁴ Ustawa z 8.03.1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2026 r. poz. 662 ze zm.), dalej: u.s.g.

Jak zasadnie wskazuje Piotr Dobosz: „Ustawa, zobowiązując do zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, nakłada na gminę obowiązek urzeczywistnienia tych zapotrzebowań społecznych lokalnej wspólnoty, które mieszczą się w zakresie działania gminy, są potrzebami powszechnymi lub dominującymi i służą realizacji ogólnych, wspólnych kategorii interesów prawnych tej społeczności. W tym znaczeniu stają się one potrzebami o charakterze publicznym. Zaspokajanie ich oznacza, że są one urzeczywistnione w sposób realny, a nie tylko potencjalny. W tym ujęciu owo zaspokajanie jako realizacja określonych potrzeb publicznych (społecznych) społeczności lokalnej jest działaniem stałym i systematycznym, chociaż zaspokojenie zbiorowej potrzeby wspólnoty może również przybrać charakter tylko incydentalny”⁵.

Wśród spraw mieszczących się w tej kategorii ustawodawca wymienił zagadnienia ochrony przyrody oraz zieleni gminnej i zadrzewień. Pojawia się jednak wątpliwość, czy tak ogólnie określona kategoria działania gminy może stanowić wystarczającą podstawę realizacji zadań. Jak słusznie wskazuje Krzysztof Jaroszyński, „każdy z zakresów spraw wymienionych w art. 7 ust. 1 [u.s.g. – przyp. aut.] powinien być «potwierdzony» i uszczegółowiony w ustawie odrębnej, poświęconej tematycznie sprawom stanowiącym zadania gminy. Przepisy wyodrębnione w jednostki redakcyjne oznaczone symbolami litrowymi powinny być traktowane jako normy odsyłające do innych aktów prawnych”⁶. Aktem, do którego należałoby odwołać się w kontekście uszczegółowienia przepisów ustawy o samorządzie gminnym, jest bez wątpienia ustawa o ochronie przyrody⁷. Po pierwsze, zdefiniowano w niej pojęcie zadrzewienia, którym posługuje się ustawa o samorządzie gminnym. I tak jako zadrzewienie rozumie się pojedyncze drzewa, krzewy albo ich skupiska niebędące lasem w rozumieniu ustawy o lasach⁸ lub plantacją, wraz z terenem, na którym występują, i pozostałymi składnikami szaty roślinnej tego terenu. Natomiast w ustawie o ochronie przyrody nie odnajdziemy definicji zieleni gminnej, jednak doprecyzowano w niej pojęcie terenów zieleni, którymi są tereny urządzone wraz z infrastrukturą techniczną i budynkami funkcjonalnie z nimi związanymi, pokryte roślinnością, pełniące funkcje publiczne, a w szczególności parki, zieleńce, promenady, bulwary, ogrody botaniczne, zoologiczne, jordanowskie i zabytkowe, cmentarze, zieleń towarzysząca drogom na terenie zabudowy, placom, zabytkowym fortyfikacjom, budynkom, składowiskom, lotniskom, dworcom kolejowym oraz obiektom przemysłowym.

Ustawodawca w ustawie o ochronie przyrody wskazuje także, że jednym z celów ochrony przyrody jest ochrona walorów krajobrazowych, zieleni w miastach i wsiach oraz zadrzewień⁹. Na poziomie gmin są one realizowane między innymi poprzez uwzględnianie wymagań ochrony przyrody w programach ochrony środowiska przyjmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego, strategiach rozwoju gmin, planach ogólnych gmin, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także poprzez

⁵ P. Dobosz [w:]: *Ustawa o samorządzie gminnym*, red. P. Chmielnicki, Warszawa 2022, art. 7.

⁶ K. Jaroszyński [w:]: *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauzer, Z. Niewiadomski, Warszawa 2011, s. 89.

⁷ Ustawa z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2026 r. poz. 13 ze zm.), dalej: u.o.p.

⁸ Ustawa z 28.09.1991 r. o lasach (Dz.U. z 2026 r. poz. 663).

⁹ Zob. szerzej K. Gruszecki, *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Warszawa 2024, art. 2.

prorowadzenie działalności edukacyjnej, informacyjnej i promocyjnej w dziedzinie ochrony przyrody. Zgodnie z wymienioną ustawą dbałość o przyrodę jest również obowiązkiem organów gminy. Ponadto organy administracji publicznej, w tym samorządu terytorialnego, są obowiązane do zapewnienia warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych dla ochrony przyrody. Jak zauważa Bartosz Rakoczy: „Problematyka ochrony przyrody zajmuje w praktyce gminy i jej organów istotne miejsce. Kompetencje organów gminy mają charakter zróżnicowany i dotyczą różnych kwestii”¹⁰. W ustawie o ochronie przyrody wprost wskazano, że organy gminy są obowiązane zakładać i utrzymywać w należytym stanie tereny zieleni i zadrzewienia. Jak słusznie wskazuje Krzysztof Gruszecki, doprecyzowanie tej kategorii zadań przejawia się w dwóch aspektach. Po pierwsze, wskazano w tym zakresie organy gminy jako odpowiedzialne za realizację tych zadań. Po drugie, doprecyzowano, że realizacja tego zadania powinna polegać na zakładaniu i utrzymywaniu w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewienia¹¹. Natomiast jak wskazał WSA w Gliwicach (powołując się na brzmienie art. 78 u.o.p. sprzed nowelizacji z 2024 r.¹²), „art. 78 u.o.p. ma charakter pewnej ogólnej reguły i jest on rozwinięciem art. 7 u.s.g., który stanowi, że do zadań własnych gminy należą sprawy zieleni gminnej i zadrzewień. W przepisie tym nie określono jednak formy, w jakiej rada gminy powinna podejmować działania zmierzające do realizacji tego zadania, lecz w doktrynie przyjmuje się, że działania podejmowane przez rady gmin w omawianym zakresie powinny przejawiać się w dwóch płaszczyznach, tj. z jednej strony polegać na zakładaniu nowych terenów zieleni miejskiej lub zadrzewień (np. poprzez tworzenie na podstawie art. 81 parków gminnych), z drugiej strony natomiast przez stworzenie należytych warunków do utrzymania we właściwym stanie już istniejących terenów zieleni i zadrzewień”¹³.

Doprecyzowując sposób realizacji obowiązków organów gminy obejmujących zakładanie i utrzymywanie w należytym stanie terenów zieleni i zadrzewień, ustawodawca, nowelizując przepisy o ochronie przyrody, wskazał, że przy zakładaniu terenu zieleni należy wykorzystywać w pierwszej kolejności zasoby przyrodnicze terenu, w tym zachowując istniejącą roślinność rodzimą oraz zapewniając, aby powierzchnia biologicznie czynna zajmowała w miarę możliwości co najmniej 90% powierzchni tego terenu zieleni, z wyłączeniem terenów, w odniesieniu do których obowiązują ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych. Natomiast przy utrzymywaniu terenu zieleni w pierwszej kolejności trzeba utrzymywać funkcje przyrodnicze tego terenu, w tym przez ekstensywną pielęgnację zieleni oraz pozostawienie części terenu do naturalnej vegetacji oraz w miarę możliwości zwiększając udział w powierzchni tego terenu zieleni powierzchni biologicznie czynnej. Ustalenia te mają istotne znaczenie z perspektywy formułowania wniosku przez mieszkańców sołectwa w ramach sfinansowania określonych działań w obrębie zakładania i utrzymania w należytym stanie terenów zielonych i zadrzewień ze środków funduszu sołectkiego. Zestawiając

¹⁰ B. Rakoczy, *Kompetencje organów...*

¹¹ K. Gruszecki, *Ustawa o ochronie...*, art. 78.

¹² Art. 78 ustawy o ochronie przyrody został zmieniony przez art. 6 pkt 1 ustawy z 27.11.2024 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1940) z dniem 11.01.2025 r.

¹³ Wyrok WSA w Gliwicach z 8.08.2024 r., II SA/Gl 718/24, LEX nr 3749067.

zatem przepisy ustawy o samorządzie gminnym wskazujące w sposób ogólny katalog zadań gminy z przepisami ustawy o ochronie przyrody, należy wskazać, że działania takie mieszczą się w obrębie zadań własnych gminy.

3. Charakter prawny funduszu sołeckiego

Fundusz sołecki został uregulowany w ustawie o funduszu sołeckim¹⁴. Stanowi on wyodrębnioną część budżetu gminy, przeznaczoną na realizację przedsięwzięć wskazanych przez mieszkańców sołectwa¹⁵. Oznacza to, że środki funduszu pozostają środkami publicznymi w rozumieniu ustawy o finansach publicznych¹⁶, a ich wydatkowanie podlega ogólnym zasadom gospodarowania środkami publicznymi, w tym zasadzie legalności, celowości i gospodarności. Fundusz ma charakter fakultatywny, rada gminy rozstrzyga bowiem o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz, podejmując uchwałę, w której wyraża zgodę albo nie wyraża zgody na wyodrębnienie funduszu. Należy jednak podkreślić, że uchwała o wyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu ma zastosowanie do kolejnych lat budżetowych następujących po roku, w którym została podjęta bez potrzeby każdorocznego ponawiania uchwały pozytywnej¹⁷. Atrakcyjność funduszu sołeckiego w głównej mierze polega na możliwości otrzymania z budżetu państwa zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu w formie dotacji celowej. Zwrot obejmuje wydatki wykonane w roku poprzedzającym rok budżetowy, a jego wysokość waha się od 20 do 40%, w zależności od spełnienia przez gminę parametrów określonych w ustawie.

Szczególną wartością funduszu sołeckiego jest jego partycypacyjny charakter. To bowiem mieszkańcy rozstrzygają o przeznaczeniu środków dostępnych w ramach tego funduszu. Decyzja w tym zakresie podejmowana jest przez zebranie wiejskie, będące organem uchwałodawczym sołectwa¹⁸. Mechanizm ten stanowi przejaw decentralizacji funkcjonalnej oraz partycypacji społecznej w wykonywaniu zadań publicznych.

Aby mieszkańcy sołectwa mogli realizować przedsięwzięcia finansowane ze środków funduszu, konieczne jest spełnienie ustawowych przesłanek ich wykorzystania. Zgłoszone projekty muszą mieścić się w obszarze zadań własnych gminy, służyć poprawie warunków życia mieszkańców oraz pozostawać w zgodzie ze strategią rozwoju gminy. Jak słusznie wskazało w swoim orzeczeniu Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Poznaniu: „Aby można było stwierdzić, że dane przedsięwzięcie zgłoszone we wniosku sołectwa jest przedsięwzięciem, które można zrealizować w ramach funduszu sołeckiego, powyższe przesłanki muszą być spełnione łącznie”¹⁹. Środki funduszu zachowują charakter środków

¹⁴ Ustawa z 21.02.2014 r. o funduszu sołeckim (Dz.U. poz. 301 ze zm.).

¹⁵ Zob. szerzej D. Łukowiak, *Prawne formy bezpośredniego udziału mieszkańców w zarządzaniu finansami wspólnoty samorządowej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2020/1, s. 64–80.

¹⁶ Ustawa z 27.08.2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2025 r. poz. 1483 ze zm.).

¹⁷ Tak NSA w wyroku z 6.05.2021 r., I GSK 219/21, LEX nr 3206231.

¹⁸ Zob. szerzej M. Augustyniak, *Organy jednostek pomocniczych gminy* [w:] M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, LEX 2010.

¹⁹ Uchwała KRIO w Poznaniu z 12.02.2025 r., 3/218/2025, Dz.Urz. Wielk. poz. 1618.

publicznych i podlegają zasadom gospodarowania środkami publicznymi określonym w ustawie o finansach publicznych, choć nie mają charakteru funduszu celowego.

4. Dopuszczalność finansowania przedsięwzięć z zakresu zieleni gminnej i zadrzewień ze środków funduszu sołeckiego

Warunkiem dopuszczalności finansowania przedsięwzięcia ze środków funduszu sołeckiego jest spełnienie przesłanek określonych w ustawie o funduszu sołeckim, w szczególności zakwalifikowanie przedsięwzięcia jako zadania własnego gminy. Zieleń gminna i zadrzewienia stanowią szczególną kategorię zadań własnych gminy. Ich znaczenie wykracza poza funkcję estetyczną – obejmuje również funkcje ekologiczne i społeczne. W praktyce obejmują one m.in. nasadzenia drzew i krzewów, pielęgnację terenów zieleni, rewitalizację obszarów przyrodniczych, działania edukacji ekologicznej oraz tworzenie nowych przestrzeni rekreacyjnych. Nie wystarczy jednak samo stwierdzenie, że przedsięwzięcia z zakresu zieleni gminnej i zadrzewień stanowią zadanie własne gminy, konieczne jest bowiem spełnienie dwóch kolejnych przesłanek. Są nimi poprawa warunków życia mieszkańców oraz zgodność ze strategią rozwoju gminy. Pierwsze z tych kryteriów ma charakter ocenny i jest interpretowane szeroko, przy czym powinno wynikać z uzasadnienia wniosku²⁰. Należy przyjąć, że obejmuje ono również poprawę jakości środowiska, estetyki przestrzeni oraz dostępności terenów rekreacyjnych. W tym kontekście działania takie jak nasadzenia drzew i krzewów, tworzenie zielonych skwerów czy też zagospodarowanie terenów zielonych – bez wątpienia spełniają omawianą przesłankę²¹. Jak wskazuje Rafał Trykozko, „przedsięwzięcia finansowane w ramach funduszu sołeckiego powinny służyć, przynajmniej potencjalnie, całej społeczności sołectwa i dać się powiązać ze skutkiem w postaci poprawy którejś z dziedzin życia”²². Oczywiście działania te muszą następować na obszarach, do których gminie przysługuje tytuł prawny do korzystania z nich. Wyklucza to zatem realizację tego typu zadań na terenach prywatnych²³. Ostatnią z przesłanek pozwalających na wykorzystanie środków funduszu sołeckiego na realizację wskazanych przez mieszkańców przedsięwzięć jest konieczność ich zgodności ze strategią rozwoju gminy. Możliwość jej opracowania przewiduje art. 10e u.s.g., do jej treści nawiązuje zaś także ustawa o ochronie przyrody. W razie przyjęcia strategii musi ona zawierać ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie, dotyczące m.in. zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu²⁴. Ustawodawca

²⁰ R. Trykozko, *Fundusz sołecki. Komentarz do ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. oraz wzory dokumentów*, Warszawa 2014, s. 72.

²¹ Por. J. Bryła, *Fundusz sołecki – między niedoskonałością legislacyjną a praktyką stosowania*, „Studia Prawnoustrojowe” 2025/69, s. 75 i n. Zob. też P. Goszczyńska, *Przedsięwzięcia, które mogą być realizowane w ramach funduszu sołeckiego*, LEX 2019.

²² R. Trykozko, *Fundusz sołecki*, „Finanse Komunalne” 2018/11, s. 45–54.

²³ Por. uchwała KRIO w Poznaniu z 12.02.2025 r., 3/218/2025, Dz.Urz. Wielk. poz. 1618.

²⁴ Zob. szerzej R. Marchaj [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2021, art. 10e.

wymaga także, aby przedsięwzięcie zrealizowane było na obszarze sołectwa wnioskującego o przyznanie środków (wyjątkiem w tym zakresie są przedsięwzięcia wspólne sołectw).

5. Kluczowe elementy procedowania wniosku

W ustawie o funduszu sołeckim przewidziano także dość złożoną procedurę związaną z procesem realizacji określonych przedsięwzięć ze środków funduszu sołeckiego. Istotnym elementem procedowania warunkującym przyznanie tych środków jest złożenie przez sołectwo wniosku. Inicjatorem treści wniosku może być sołtys, rada sołecka lub co najmniej 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa. To właśnie na tym etapie mieszkańcy w sposób aktywny mogą uczestniczyć w rozdysponowaniu środków funduszu sołeckiego, w tym decydować o ich wykorzystaniu na realizację zadań z zakresu zieleni gminnej i zadrzewień. W treści wniosku należy wskazać przedsięwzięcie przewidziane do realizacji wraz z oszacowaniem jego kosztów i – co ważne – uzasadnieniem, które powinno wskazywać spełnienie wyżej omówionych przesłanek. Wniosek taki uchwalany jest przez zebranie wiejskie na ogólnych zasadach wynikających ze statutu sołectwa, a następnie przekazywany do organu wykonawczego gminy w celu uwzględnienia go w projekcie budżetu jednostki samorządowej. Złożenie wniosku musi nastąpić do 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy, którego dotyczy wniosek. Następnym etapem procedowania jest ocena wniosku przez organ wykonawczy pod względem zarówno formalnym, jak i merytorycznym²⁵. W razie stwierdzenia, że wniosek nie spełnia ustawowych warunków, wójt (burmistrz, prezydent miasta) odrzuca cały wniosek lub poszczególne przedsięwzięcia w nim wskazane. Ustawodawca przewidział także możliwość ponownego uchwalenia zakwestionowanego wniosku (lub przedsięwzięcia) przez zebranie wiejskie, jak również podtrzymania wniosku i przekazania sprawy do rozstrzygnięcia radzie gminy. Ostatecznym zatwierdzeniem złożonych przez sołectwa wniosków jest przyjęcie przez radę gminy uchwały budżetowej uwzględniającej środki na zaproponowane przedsięwzięcia²⁶.

6. Ograniczenia i problemy w wykorzystaniu funduszu sołeckiego na realizację zadań z zakresu zieleni gminnej i zadrzewień

Podstawowym ograniczeniem jest konieczność łącznego spełnienia trzech omówionych wyżej przesłanek. W praktyce oznacza to konieczność wykazania, że planowane działania – np. nasadzenia drzew, zakładanie skwerów czy pielęgnacja zieleni – mieszczą się w zakresie zadania własnego. Problem pojawia się w sytuacjach granicznych, np. gdy przedsięwzięcie

²⁵ Rozszerzenie kompetencji organu wykonawczego nastąpiło w wyniku nowelizacji ustawy o funduszu sołeckim ustawą z 12.09.2025 r. o zmianie ustawy o samorządzie gminnym oraz ustawy o funduszu sołeckim (Dz.U. poz. 1436).

²⁶ Zob. M. Augustyniak, *Fundusz sołecki w świetle nowych regulacji prawnych* [w:] M. Augustyniak, *Prawa i obowiązki radnego jednostki samorządu terytorialnego*, LEX 2014.

ma charakter rekreacyjny, edukacyjny lub mieszany – wówczas konieczna jest właściwa kwalifikacja zadania.

Istotnym ograniczeniem jest również status prawny nieruchomości, na której realizowane ma być przedsięwzięcie. Fundusz sołecki może być wykorzystywany zasadniczo tylko na terenach stanowiących własność gminy lub pozostających w jej władaniu. Wyklucza to możliwość finansowania nasadzeń na gruntach prywatnych, nawet jeśli przynoszą one korzyści wspólnocie lokalnej.

Kolejnym problemem jest trwałość i ciągłość realizacji przedsięwzięć. Zadania związane z zielenią mają z reguły charakter wieloletni (np. pielęgnacja nasadzeń, utrzymanie terenów zielonych), podczas gdy fundusz sołecki planowany jest w cyklu rocznym, w którym środki muszą być wykorzystane. Powoduje to trudności w zapewnieniu funduszy na dalsze utrzymanie efektów inwestycji, co może prowadzić do ich stopniowej degradacji lub dodatkowych obciążeń dla budżetu gminy. W praktyce podkreśla się, że finansowanie powinno obejmować nie tylko wykonanie nasadzeń, ale także ich późniejszą pielęgnację, co nie zawsze jest uwzględniane we wnioskach.

Nie bez znaczenia są także ograniczenia finansowe. Środki funduszu sołeckiego są relatywnie niewielkie, co zmniejsza skalę możliwych przedsięwzięć. W efekcie realizowane są często projekty fragmentaryczne, o ograniczonym oddziaływaniu przestrzennym. Dodatkowo wzrost kosztów materiałów i usług ogrodniczych powoduje, że planowane zadania muszą być odpowiednio dostosowane do realiów budżetowych.

7. Podsumowanie

Fundusz sołecki umożliwia bezpośrednie zaangażowanie mieszkańców w kształtowanie przestrzeni publicznej. Decyzje dotyczące lokalizacji nasadzeń, zagospodarowania skwerów czy tworzenia terenów zielonych podejmowane są na poziomie zebrania wiejskiego (choć czasem zawodzi aktywność mieszkańców), co sprzyja realizacji rzeczywistych potrzeb społeczności. W efekcie powstają rozwiązania lepiej dopasowane do lokalnych uwarunkowań, a jednocześnie wzmacniane jest poczucie współodpowiedzialności mieszkańców za wspólne dobro.

Istotnym atutem jest również możliwość realizacji działań proekologicznych i klimatycznych na poziomie lokalnym. Projekty finansowane z funduszu sołeckiego przyczyniają się do zwiększenia powierzchni biologicznie czynnej, poprawy jakości powietrza czy retencji wód opadowych. Tym samym wpisują się w szersze cele polityki środowiskowej gminy oraz realizację zasady zrównoważonego rozwoju.

Nie bez znaczenia pozostaje także walor edukacyjny i integracyjny tego rodzaju przedsięwzięć. Wspólne sadzenie drzew, zakładanie terenów zielonych czy ich pielęgnacja sprzyjają budowaniu więzi społecznych, aktywizacji mieszkańców oraz kształtowaniu postaw proekologicznych. Fundusz sołecki staje się w tym kontekście nie tylko instrumentem finansowym, ale również narzędziem wzmacniania kapitału społecznego.

Wreszcie wykorzystanie funduszu sołeckiego na zieleń gminną może stanowić uzupełnienie działań realizowanych przez gminę w ramach jej budżetu, pozwalając na

zagospodarowanie mniejszych przestrzeni, które często pozostają poza głównym nurtem inwestycji. Dzięki temu możliwe jest bardziej równomierne kształtowanie przestrzeni publicznej, także w mniejszych miejscowościach i na obszarach peryferyjnych.

Abstract

Performance of Municipal Tasks Concerning Green Spaces and Tree Planting Financed from the Village Fund

Dr Rafał Budzisz – Faculty of Law and Administration, University of Lodz

ORCID: 0000-0002-0836-3899

The article analyses the possibilities of using resources from the sołectwo fund to implement municipal tasks in the field of municipal greenery and tree planting. The sołectwo fund, as a distinct part of the municipal budget, constitutes an important instrument of public participation, enabling residents of auxiliary units (sołectwa) to co-decide on the allocation of public funds.

It is demonstrated that projects such as the planting of trees and shrubs, the maintenance of green areas, and the development of recreational spaces may be financed from the sołectwo fund, provided that they meet the statutory requirements – namely, that they fall within the scope of the municipality's own tasks, contribute to improving the living conditions of residents, and are consistent with the municipality's development strategy.

The article also identifies the most significant practical and legal constraints related to the implementation of such projects. Furthermore, it highlights the importance of the fund as a tool supporting pro-environmental activities and strengthening the engagement of local communities.

Keywords: *Village Fund, municipal green spaces and tree planting, municipal self-government, municipality's own tasks, sustainable development*

Bibliografia / References

Augustyniak M., *Fundusz sołecki w świetle nowych regulacji prawnych* [w:] M. Augustyniak, *Prawa i obowiązki radnego jednostki samorządu terytorialnego*, LEX 2014

Augustyniak M., *Organy jednostek pomocniczych gminy* [w:] M. Augustyniak, *Jednostki pomocnicze gminy*, LEX 2010

Bryła J., *Fundusz sołecki – między niedoskonałością legislacyjną a praktyką stosowania*, „Studia Prawno-ustrojowe” 2025/69

Dobosz P. [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym*, red. P. Chmielnicki, Warszawa 2022

Goszczyńska P., *Przedsięwzięcia, które mogą być realizowane w ramach funduszu sołeckiego*, LEX 2019

Gruszecki K., *Ustawa o ochronie przyrody. Komentarz*, Warszawa 2024

- Jaroszyński K. [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz z odniesieniami do ustaw o samorządzie powiatowym i samorządzie województwa*, red. R. Hauzer, Z Niewiadomski, Warszawa 2011
- Łukowiak D., *Prawne formy bezpośredniego udziału mieszkańców w zarządzaniu finansami wspólnoty samorządowej*, „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego” 2020/1
- Marchaj R. [w:] *Ustawa o samorządzie gminnym. Komentarz*, red. B. Dolnicki, Warszawa 2021
- Rakoczy B., *Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska* [w:] B. Rakoczy, *Ochrona środowiska w praktyce gminy*, LEX 2020
- Tuleja P. [w:] P. Czarny, M. Florczak-Wątor, B. Naleziński, P. Radzewicz, P. Tuleja, *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, Warszawa 2023
- Trykozko R., *Fundusz sołecki*, „Finanse Komunalne” 2018/11
- Trykozko R., *Fundusz sołecki. Komentarz do ustawy z dnia 21 lutego 2014 r. oraz wzory dokumentów*, Warszawa 2014